

TEKNIIKAN WAIHEITA 2009

Yksi asia yhdistää niitä vuosia, joina olen ollut mukana tekniikan historian julkaisutoiminnassa. Se on jatkuva keskustelu liittyen siihen, millaisia mennyttä tekniikkaa koskevia artikkeleita Tekniikan Waiheita -lehdessä pitäisi julkaista. Kuinka paljon tulisi olla ”akateemista” tekniikan historiaa ja missä määrin aihealuetta pitäisi tarkastella ”insinöörinäkökulmasta”?

Tiedettä ja teknologiaa tutkivana karsastan tällaista kahtia jaottelua ja joko–tai -linjausta. Uskon, että on mahdollista tehdä tutkimusta, jossa molemmat puolet – itse tekniikka ja sen yhteiskunnallinen konteksti – yhdistyvät. Toivon myös, että voisimme julkaista mahdollisimman paljon tällaisia kirjoituksia. Tosiasia on kuitenkin se, että näitä juttuja saadaan kirjoittajilta valitettavan vähän. Tosin niiden puute ei nähdäkseni koske vain suomalaista teknologian tutkimusta, vaan on tyypillistä muuallakin.

Keskustelu Tekniikan Waiheita -lehden roolista internalistisen ja eksternalistisen tekniikan historian tutkimuksen julkaisijana jatkuu, ja vuosi 2009 tuskin tuo tähän suuria muutoksia. Tuohon keskusteluun liittyen voidaan tehdä pahasti myöhässä oleva uudenvuodenlupaus: 2009 Tekniikan Waiheita pyrkii julkaisemaan entistä enemmän artikkeleita, joissa sekä tekniikka että yhteiskunnallinen ulottuvuus on otettu huomioon.

Vuonna 2009 tarjolla tulee olemaan jälleen laaja kattaus tekniikan historiaa useista eri näkökulmista, jotka kaikki kirkastavat kuvaa menneestä tekniikasta, sen tekijöistä ja käyttäjistä. Luvassa on useampia tietyille teemalle omistettuja erikoisnumeroita. Esimerkiksi vuoden toisessa lehdessä keskitytään ääneen. Siinä käsitellään mm. akustiikan historiaa, äänen muutosta televisiossa ja äänen historiaa suomalaisessa elokuvateollisuudessa. Kolmannessa numerossa fokus

SISÄLLYS

Pääkirjoitus	3
Konstituutio teknologian kuvauksena Pasi Pohjola	5
Hangöföretagens roll under 1940- talets smörjoljekris Yngve Malmén	15
Henrik Probus Ossian Solitander: Suomalainen vesirakennusinsinööri Panu Nykänen	26
Professori Pentti Kaitera: Vesitalou- den uranuurtaja ja Pohjois-Suomen kehittäjä Pertti Vakkilainen	35
Tekniikan historiaa postimerkeillä Veijo Kauppinen	44
Arvostelut	
Ajankohtaisia ja ei niin aktuelleja näkökul- mia tekniikkaan (Sampsä Kaataja)	50
Kokouskutsu: THS ry:n vuosikokous	52
Esitelmäpyyntö	53
Uutiset	54
Abstracts	58

taas on rakennustekniikassa ja sen tekijöissä. Näillä näkymin syksyllä saamme lukea ainakin elementtirakentamisen historiasta sekä t&k-toiminnasta Suomen rakennusallalla.

Vuoden 2009 avaavasta Tekniikan Waiheista taas löytyy luettavaa hyvin erilaisista teemoista: aluksi teknologian filosofian kentällä liikkuva Pasi Pohjola paneutuu tekniikkaan ja sen käyttöön. Tämän jälkeen Yngve Malmen kuvaa hankolaisyritysten panosta 1940-luvun voiteluöljykriisissä. Lehden loppupuolelta löytyy Panu Nykäsen ja Pertti Vakkilaisen tekemät henkilökuvat kahdesta suomalaisesta insinööristä. Molemmat professorit Henrik Probus Ossian Solitander sekä Pentti Kaitera tekivät merkittävän elämäntyön. Lopuksi Veijo Kauppinen esittelee tekniikan ja teollisuuden historian tietolähteen, jota on hyödynnetty vain vähän tutkimuksessa: postimerkkeihin tekniikan teemat ilmestyivät 1930-luvulta lähtien.

Sampsu Kaataja



Tekniikan Waiheita on Tekniikan Historian Seura THS ry:n kustantama aikakauslehti. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehden tilaushinta on 31 e/ vuosi. Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Kimmo Antila, kimmo.antila@uta.fi, tai seuran www-sivujen kautta (www.ths.fi) tai seuran postiosoitteeseen (ks. sivu 2). Tekniikan Historian Seuran jäsenille lehti lähetetään jäsenetuna. Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauksen peruutukseen asti. Tilauksen voi peruuttaa ilmoittamalla asiasta toimitukselle. Toimitus myy lehden vanhoja irtokappaleita, mikäli niitä on jäljellä. Toimitus- ja ilmoitusmateriaali sähköpostitse osoitteen tw.taitto@ths.fi. Normaali-postissa lähtettävän aineiston kohdalla ota yhteys toimitukseen (ks. toimituksen yhteystiedot s. 2). Lehti vastaanottaa julkaistavaksi kirjoituksia teknologian historian eri aloilta. Aineiston jättö: artikkeleiden osalta ota yhteys päätoimittajaan, muu aineisto ja numeroon 2/2009 24. huhtikuuta ja numeroon 3/2009 28. elokuuta. Lehti ottaa arvosteltavaksi alalta kirjoitettuja julkaisuja, painotuotteita ja näyttelykäsikirjoituksia. Lehti ei palauta pyytämättä lähetettyjä tekstinäytteitä tai valokuvia. Valokuvien käsittelystä pyydetään sopimaan erikseen päätoimittajan kanssa. Artikkelien sisällöstä ja niissä esiintyvistä mielipiteistä vastaa kirjoittaja. Artikkelit tarkastetaan vertaisarviointimenetelmällä. Kuvamateriaalin luovuttaja vastaa kuvien julkaisu-oikeudesta. Yksityiskohtaiset kirjoitus- ja aineisto-ohjeet löytyvät Tekniikan Historian Seuran kotisivuilta <http://www.ths.fi/ohjeet.htm>.